

To cite this article: Koç, M. ve Gemici, H. M. (2024). Yabancılara Türkçe öğretiminde değerler eğitimini konu alan ve başlığında “Değer” kavramını barındıran çalışmalara ilişkin bir içerik analizi. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 7(3), 447-458

Makalenin türü / Article type: araştırma makalesi / research article

açık erişim

Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi
International Journal of Teaching Turkish as a Foreign Language

Geliş/Received: 25.03.2024 Kabul/Accepted: 17.12.2024

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Değerler Eğitimini Konu Alan ve Başlığında “Değer” Kavramını Barındıran Çalışmalara İlişkin Bir İçerik Analizi¹

Mücahit KOÇ^a Halil İbrahim GEMİCİ^b

^a Öğr. Gör., Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Sakarya, TÜRKİYE, kmucahit801@gmail.com

 : 0009-0002-1215-1685

^b Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, TÜRKİYE, hibrahim1996@gmail.com

 : 0000-0002-5474-4342

Öz: Dil ile kültür birbiriyle oldukça yakın ilişki içerisinde bulunan iki kavramdır. Dil eğitimi yalnızca dil bilgisi odaklı bir süreci değil aynı zamanda o dilin kültürüne ilişkin önemli kodların da aktarıldığı bir olguyu ifade etmektedir. Bu bağlamda yabancılara Türkçe öğretimi (YTÖ) süreci yabancı öğrencilere yalnızca dil bilgisi eğitimi sunan bir süreç değil aynı zamanda onlara Türk kültürünün değerlerini de aktarmayı hedefleyen bir olgudur. Bu çalışmanın amacı yabancılara Türkçe öğretiminde değerler eğitimi ile ilgili hazırlanan ve başlığında “değer” kavramını barındıran lisansüstü tez ve makaleleri çeşitli yönlerden incelemektir. Çalışmada yöntem olarak nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi tercih edilmiştir. Araştırma için DergiPark, Google Akademik, TR Dizin ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi üzerinde “değerler eğitimi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde değerler eğitimi, yabancılara Türkçe öğretimi, yabancılara Türkçe öğretiminde değerler eğitimi” şeklinde anahtar kelimelerle taramalar yapılmış ve bunun neticesinde 30 araştırmaya ulaşılmıştır. Daha sonra bu çalışmalar yıllarına, araştırma yöntemlerine, türlerine (makale, yüksek lisans tezi vb.), örneklem/çalışma gruplarına, veri toplama araçlarına, veri analiz tekniklerine, başlıklarında yer alan anahtar kavramlara ve dil durumlarına göre analiz edilmiştir. Araştırma neticesinde en çok çalışmanın 2023 yılında ($f=7$) yapıldığı, çalışmaların büyük bir çoğunlukla ($f=28$) nitel yöntemle oluşturulduğu, 18 çalışmanın makale; 12 çalışmanın yüksek lisans tezi olduğu, çalışmalarda örneklem/çalışma grubu olarak genellikle ($f=20$) Türkçe öğretim setlerinin seçildiği, çalışmalarda veri toplama aracı olarak genellikle ($f=27$) doküman aracının tercih edildiği, çalışmalarda en çok kullanılan ($f=10$) veri analiz tekniğinin içerik analizi olduğu, çalışmaların başlıklarında genellikle ($f=14$) “değerler eğitimi / değer eğitimi / değerler öğretimi / kültür aktarımı” gibi anahtar kavramların yer aldığı ve makalelerin büyük bir çoğunluğunun Türkçe yazıldığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe öğretimi, değerler eğitimi, içerik analizi.

¹ Bu çalışma 9. Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Kongresi'nde (9. International Congress of Teaching Turkish As a Foreign Language) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

A Content Analysis of Studies on Values Education in Teaching Turkish to Foreigners and Including the Concept of “Value” in the Title

Abstract: Language and culture are two concepts that are closely related to each other. Language education is not only a process focused on grammar, but also a phenomenon in which important codes related to the culture of that language are transferred. In this context, the process of teaching Turkish to foreigners (yabancılara Türkçe öğretimi: YTÖ) is not only a process that provides foreign students with grammar education, but also a phenomenon that aims to transfer the values of Turkish culture to them. The aim of this study is to examine the postgraduate theses and articles on values education in teaching Turkish to foreigners that include the concept of "value" in their titles from various aspects. Document analysis, one of the qualitative research designs, was preferred as the method of the study. For the research, searches were made on DergiPark, Google Scholar, TR Dizin and Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi with keywords such as “değerler eğitimi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde değerler eğitimi, yabancılara Türkçe öğretimi, yabancılara Türkçe öğretiminde değerler eğitimi” and as a result, 30 studies were reached. Then, these studies were analyzed according to their years, research methods, types (articles, master’s thesis, etc.), sample/study groups, data collection tools, data analysis techniques, key concepts in their titles and language status. As a result of the research, the following findings were obtained: The most studies were conducted in 2023 ($f=7$). The majority of the studies ($f=28$) were created with qualitative method. 18 studies are articles; 12 studies are master’s theses. Turkish language teaching sets were generally selected as the sample/study group in the studies ($f=20$). In the studies, document tool was generally preferred as data collection tool ($f=27$). The most commonly used data analysis technique in the studies ($f=10$) was content analysis. The titles of the studies usually ($f=14$) include key concepts such as “değerler eğitimi / değer eğitimi / değerler öğretimi / kültür aktarımı”. The majority of the articles were written in Turkish.

Keywords: Teaching Turkish to foreigners, values education, content analysis.

1. GİRİŞ

Günümüzün hızla gelişen dünyasında, dil öğrenme, öğretme ve uygulama becerileri sadece iletişim sağlama yetenekleriyle sınırlı olmayıp aynı zamanda farklı ülkeler ve kültürler arasında çeşitli konularda etkileşim sağlama açısından da büyük bir öneme sahiptir. Bu çerçevede dil; eğitim, sağlık, iş, toplumsal ilişkiler ve diğer birçok alanda köprüler kurma noktasında önemli bir etkiye sahiptir. Bölgesel bir güç merkezi olma yolunda önemli ilerlemeler kaydetmiş ülkemize de konuk olarak gelen yabancılar bulunmaktadır. Yabancıların ülkemize daha ziyade iş, sağlık, gezi, göç ve eğitim amacıyla geldiğini söylemek mümkündür. Bu yabancı grubu içerisinde özellikle ülkemize eğitim amacıyla gelen uluslararası öğrenciler önemli bir yere sahiptir. Tüm bu tespitlerden hareketle Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminin gittikçe artan bir öneme sahip olduğunu ifade etmek lazımdır. Ancak yabancılara

Türkçe öğretiminde karşılaşılan sorunlar, dil öğrenmenin kendi içindeki zorluğu ve kültürel farklılıkların etkisiyle çeşitlilik göstermektedir. Yabancılara Türkçe öğretiminde değerler eğitiminin önemi bu noktada daha da belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Çünkü biz dilimizi öğretirken kendi binlerce yıllık kültür birikimimizi, değerlerimizi ve dini inancımızı da öğretmiş oluyoruz. Bu pencereden baktığımız zaman derslerde değerler eğitimine önem verilmesi ve bu değerlerin öğrencilere kazandırılması gerekmektedir. Çünkü sadece ders anlatıp dersi bitirmek etkili bir eğitim süreci değildir. Yukarıda da belirttiğimiz üzere birçok zorluğa karşı öğrencinin yaşadığı ve eğitim gördüğü ülkenin kültürünü, geleneklerini, dinî inancını tanıması ve bu konuda onlara gereken farkındalığın kazandırılması gerekmektedir. Bunu da ders içinde kullandığımız konuşma etkinliklerinde, sınıf dışı gezilerinde, ders içerisinde kültür aktarımında ve kitaplarla etkin bir şekilde destekleyip gerçekleştirebiliriz.

1.1. Problem Durumu

Alan yazın taraması yapıldığında yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde başlığında “değer” kavramı yer alan ve değerler eğitimi ile ilgili hazırlanan çalışmalara dönük bir araştırmaya rastlanmamıştır. Dolayısıyla çalışma bu konu üzerine odaklanmaktadır.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Malum olduğu üzere dil eğitimi yalnızca dil bilgisi eğitimi üzerine odaklanan bir süreç değildir. Dil eğitimi aynı zamanda o dili kullanan milletin sahip olduğu değerlerin öğretimini de içeren çok yönlü bir olgudur. Dolayısıyla yabancılara Türkçe öğretimi yabancı öğrencilere Türk milletinin kültürünü, değerlerini, millî ve manevî hafızasını da aktaran bir süreçtir. Türkçe öğrenmeye talip olan öğrenciler eğitimleri esnasında Türk kültürüne dair pek çok bilgiyi de edinmekte ve böylece daha donanımlı hâle gelmektedirler. Yabancılara Türkçe öğretimi sürecinin en önemli bileşenlerinden biri olan değerler eğitimi bu çalışmanın ana omurgası olarak seçilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Doküman incelemesi “araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen bilimsel bir araştırma yöntemidir” (Sak, Şahin Sak, Öneren Şendil ve Nas, 2021, s. 228).

2.2. Örneklem

İncelemeye dâhil edilebilecek lisansüstü tezlerin ve makalelerin tespit edilebilmesi amacıyla DergiPark, Google Akademik, TR Dizin ve Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi üzerinde çeşitli anahtar kelimeler (değerler eğitimi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde değerler eğitimi, yabancılara Türkçe öğretimi, yabancılara Türkçe öğretiminde değerler eğitimi) girilerek tarama yapılmıştır. İncelemeye yabancılara Türkçe öğretimi sahasında değerler eğitimi ile ilişkili ancak başlığında “değer” kavramını barındırmayan çalışmalar dâhil edilmemiştir. Tespit edilen makale ve lisansüstü tezlerin kaynakça kısımları da taranarak incelemeye dâhil edilebilecek nitelikte başka çalışmaların olup olmadığı araştırılmıştır.² Bu şekilde 12 yüksek lisans tezi ve 18 makaleden mürekkep toplam 30 çalışmalık bir örneklem elde edilmiştir.

2.3. Verilerin Analizi

Verilerin analizi kategorisel içerik analizi kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bilgiler içerik analizi türlerinden kategorisel analiz kapsamında şekillendirilmiştir.

3. BULGULAR

Yabancılara Türkçe öğretimi sahasında başlığında “değer” kavramını barındıran ve değerler eğitimi ile ilgili hazırlanan 12 lisansüstü tez ve 18 makaleden mürekkep toplam 30 çalışma bu bölümde ele alınmış ve tablolar hâlinde gösterilmiştir. Tespit edilen 18 makaleden biri sistematik derleme metoduyla hazırlandığından “araştırma yöntemlerine göre analiz, örneklem/çalışma gruplarına göre analiz ve veri toplama araçlarına göre analiz” maddelerine dâhil edilmemiştir.

3.1. YTÖ’de Başlığında “Değer” Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Yıllara Göre Analizi

Çalışmaların yıllara göre analizi Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1

YTÖ’de Başlığında “Değer” Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Yıllara Göre Analizi

	Yıl	f	%
Çalışma	2015	2	7
	2018	3	10
	2019	3	10
	2020	4	14
	2021	6	20

² Bu şekilde sarmal yöntemle tarama fikri Dincel’in (2023) çalışmasından öğrenilmiştir.

	2022	4	13
	2023	7	23
	2024	1	3
Toplam		30	100

Tablo 1'e bakıldığında en çok çalışmanın 2023 yılında ($f=7$) yapıldığı görülmektedir. 2023 yılını 2021 yılı ($f=6$) takip etmektedir.

3.2. YTÖ'de Başlığında "Değer" Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Araştırma Yöntemlerine Göre Analizi

Çalışmaların araştırma yöntemlerine göre analizi Tablo 2'de gösterilmiştir:

Tablo 2

YTÖ'de Başlığında "Değer" Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Araştırma Yöntemlerine Göre Analizi

	Araştırma Yöntemi	f	%
Çalışma	Nitel	28	97
	Nicel	-	
	Karma	1	3
Toplam		29	100

Tablo 2'ye göre çalışmaların büyük bir çoğunluğunda nitel araştırma yöntemi ($f=28$) tercih edilmiştir. Yalnızca bir çalışmada karma araştırma yöntemi kullanılırken nicel yöntemle yapılandırılan herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır.

3.3. YTÖ'de Başlığında "Değer" Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Türlerine Göre Analizi

Çalışmaların türlerine göre analizi Tablo 3'te gösterilmiştir:

Tablo 3

YTÖ'de Başlığında "Değer" Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Türlerine Göre Analizi

Çalışma Türü	f	%
Yüksek Lisans	12	40
Makale	18	60
Toplam	30	100

Tablo 3'e göre makaleler ($f=18$) yüksek lisans tezlerinden ($f=12$) sayıca daha fazladır.

3.4. YTÖ’de Başlığında “Değer” Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Örneklem/Çalışma Gruplarına Göre Analizi

Çalışmaların örneklem/çalışma gruplarına göre analizleri Tablo 8’de gösterilmiştir:

Tablo 4

YTÖ’de Başlığında “Değer” Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Örneklem/Çalışma Gruplarına Göre Analizi

	Örneklem/Çalışma Grupları	f	%
Çalışma	Türkçe Öğretim Setleri	20	69
	Türkçe Öğretim Setleri / İngilizce Öğretim Setleri / Yabancılara Türkçe dersi öğretim programı	2	7
	Salih Hikâye Serisi	1	4
	Şarkılar	1	4
	Gülten Dayıoğlu’nun “Gelincik Dizisi”	1	4
	C1 öğrencileri	1	3
	Atasözleri / Deyimler / Kalıp Sözler	1	3
	La Fontaine Masalları	1	3
	Ninniler	1	3
	Toplam		29

Tablo 4’e göre çalışmaların büyük bir çoğunluğunda tercih edilen örneklem/çalışma grubu “*Türkçe öğretim setleri*”dir ($f=20$).

3.5. YTÖ’de Başlığında “Değer” Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Analizi

Çalışmaların veri toplama araçlarına göre analizleri Tablo 5’te gösterilmiştir:

Tablo 5

YTÖ’de Başlığında “Değer” Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Veri Toplama Araçlarına Göre Analizi

	Veri Toplama Araçları	f	%
Çalışma	Doküman	27	93
	Betimsel Tarama	2	7
Toplam		29	100

Tablo 5’e göre çalışmaların büyük bir çoğunluğunda ($f=27$) veri toplama aracı olarak “*doküman*” kullanılmıştır. İki çalışmada ise “*betimsel tarama*” aracından yararlanılmıştır.

3.6. YTÖ’de Başlığında “Değer” Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Veri Analiz Tekniklerine Göre Analizi

Çalışmaların veri analiz tekniklerine göre analizi Tablo 6’da gösterilmiştir:

Tablo 6

YTÖ’de Başlığında “Değer” Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Veri Analiz Tekniklerine Göre Analizi

	Veri Analiz Teknikleri	f	%
Çalışma	İçerik Analizi	10	33
	Kategorisel İçerik Analizi	1	3
	Betimsel İçerik Analizi	2	7
	Betimsel Analiz	2	7
	Belirtilmemiş	15	50
Toplam		30	100

Tablo 6’ya göre çalışmalarda en çok kullanılan veri analiz tekniği “içerik analizi”dir. Çalışmaların yarısında veri analiz tekniğinin belirtilmemiş olması ise dikkat çekicidir.

3.7. YTÖ’de Başlığında “Değer” Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Başlıklarında Yer Alan Anahtar Kavramlara Göre Analizi

Çalışmaların başlıklarında “değer” kavramının ne şekilde görüldüğüne ilişkin bulgular Tablo 7’de gösterilmiştir:

Tablo 7

YTÖ’de Başlığında “Değer” Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Çalışmaların Başlıklarında Yer Alan Anahtar Kavramlara Göre Analizi

	Anahtar Kavramlar	f	%
Çalışma	Değerler Eğitimi / Değer Eğitimi / Değerler Öğretimi / Kültür Aktarımı	14	47
	Kök Değerler	2	7
	Değerler	6	20
	Değerler Aktarımı / Değer Aktarımı	3	10
	Evrensel Değerler	1	3
	Kültür Değerleri	1	3
	Value / Values	3	10
Toplam		30	100

Tablo 7'ye göre çalışma başlıklarında en sık kullanılan anahtar kavramlar “değerler eğitimi, değer eğitimi, değerler öğretimi, kültür aktarımı” ($f=14$) kavramlarıdır. Bu kavramları “değerler” ($f=6$) kavramı takip etmektedir.

3.8. YTÖ'de Başlığında “Değer” Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Makalelerin Dil Durumuna Göre Analizi

Makalelerin dil durumuna göre analizi Tablo 4'te gösterilmiştir:

Tablo 8.

YTÖ'de Başlığında “Değer” Kavramını Barındıran ve Değerler Eğitimi ile İlgili Hazırlanan Makalelerin Dil Durumuna Göre Analizi

Dil	f	%
İngilizce	2	11
Türkçe	16	89
Toplam	18	100

Tablo 8'de görüleceği üzere makalelerin büyük bir çoğunluğu ($f=16$) Türkçe yazılmıştır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Yabancılara Türkçe öğretimi sahasında başlığında “değer” kavramını barındıran ve değerler eğitimi ile ilgili hazırlanan çalışmalara odaklanan bu makalede elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Çalışmamızda mezkûr konuda en çok çalışmanın 2023 yılında ($f=7$) hazırlandığı tespit edilmiştir. Elbir ve Bağcı (2013, s. 1321, 1325-1326) “değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü çalışmaları” ele aldıkları çalışmalarda bu konuda en çok tezin 2007 yılında ($f=7$) yazıldığını ortaya koymuşlardır. Elbir ve Aka (2015, s. 371, 377-379) “yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı konusu ile ilgili” yapılan çalışmaları ele aldıkları makalelerinde bu hususta en çok çalışmanın 2010, 2013 ve 2014 ($f=4$) yıllarında yapıldığını ifade etmişlerdir. Kemiksiz (2019, s. 382, 389) “çeşitli metinlerdeki değerleri tespit etmeyi amaçla”dığı makalesinde 2009-2018 yılları arasında hazırlanan lisansüstü çalışmaları ele almış ve mezkûr konuda en çok tezin ($f=32$) 2015 yılında yazıldığını vurgulamıştır. Görüleceği üzere zikredilen üç çalışmanın bulguları ile araştırmamızın bulguları örtüşmemektedir.

Çalışmamızda araştırma yöntemi olarak nitel çalışmaların büyük bir yoğunluk gösterdiği ($f=28$) tespit edilmiştir. Dincel'in (2023, s. 109, 115) “Türkçe öğretiminde değerler eğitimi temalı bilimsel makaleler”i ele aldığı çalışmasında da benzer şekilde nitel araştırmaların yoğunlukta ($f=93$) olduğu tespit edilmiştir. Önder ve Ateş (2023, s. 29, 37) yabancı dil eğitiminde değerler eğitimi ile ilgili hazırlanan lisansüstü tezleri inceledikleri çalışmalarında lisansüstü tezlerde genel olarak ($f=15$) nitel araştırma yönteminin tercih edildiğini göstermişlerdir. Özgen ve Maden de (2024, s. 116) 2007-2023 yılları arasında kültür aktarımı konusunda hazırlanmış makale ve lisansüstü tezlerin büyük bir

çoğunluğunda ($f=56$) nitel yöntemin tercih edildiğini beyan etmişlerdir. Görüleceği üzere zikredilen üç çalışmanın bulguları ile çalışmamızın bulguları ile örtüşmektedir.

Çalışmamızda araştırma türü olarak 18 makale, 12 yüksek lisans tezi tespit edilmiştir. Kardeş ve Cemal (2017, s. 383, 393) Türkiye’de Türkçe öğretiminde değerler eğitimi üzerine yapılan çalışmaları inceledikleri makalede bu konuda yapılan en çok çalışmanın yüksek lisans tezi ($f=40$) olduğunu, makalelerin sayısının ise 30 olduğunu göstermişlerdir. Gözler vd. (2020, s. 224, 226) 2014-2018 yılları arasında değerler eğitimi ile ilgili hazırlanan lisansüstü tez ve makaleleri ele aldıkları çalışmalarında bu yıllar arasında toplam 27 makale ve 54 lisansüstü tezin ortaya konduğunu ifade etmişlerdir. Özgen ve Maden (2024, s. 107) hazırladıkları çalışmada 28 lisansüstü tez ve 33 makale tespit etmişlerdir. Görüleceği üzere zikredilen üç çalışmadan yalnızca Özgen ve Maden’in (2024) çalışması makale sayısının lisansüstü teze oranla daha fazla olmasıyla çalışmamızın bulguları ile örtüşmektedir.

Çalışmamızda örneklem/çalışma grubu olarak en çok “Türkçe öğretim setleri” ($f=20$) kullanılmıştır. Bağcı Ayrancı (2019, s. 446, 452-453) “Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı alanında yapılan lisansüstü tezler”i incelediği çalışmasında bu konudaki tezlerin en çok “ders kitapları” üzerine hazırlandığını beyan etmiştir. Demirel (2022, s. 196, 199) "yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım araçları ile ilgili makale ve tezleri" ele aldığı çalışmada mezkûr konuda en çok çalışmanın ($f=8$) "kitaplar" üzerine yapıldığını tespit etmiştir. Özgen ve Maden (2024, s. 116-117) hazırladıkları çalışmalarında "kültür aktarımı ile ilgili olarak hazırlanan lisansüstü tez ve makale" lere örneklem/çalışma grubu olarak en çok "Türkçe öğretim setleri"nin ($f=33$) tercih edildiğini ifade etmişlerdir. Görüleceği üzere Özgen ve Maden'in (2024) çalışması ile çalışmamızın bulguları örtüşmektedir.

Çalışmamızda veri toplama araçlarından en çok “doküman” ($f=27$) aracı tercih edilmiştir. Bağcı Ayrancı (2019, s. 446, 453) incelediği tezlerde en çok “tarama ve doküman analizi” ($f=12$) yönteminin kullanıldığını ortaya koymuştur. Önder ve Ateş (2023, s. 37-38) hazırladıkları çalışmada veri toplama aracı olarak en çok “doküman inceleme formu”nun ($f=14$) kullanıldığını beyan etmişlerdir. Özgen ve Maden (2024, s. 118) de hazırladıkları çalışmalarında veri toplama aracı olarak en çok “doküman” ($f=48$) aracının kullanıldığını ifade etmişlerdir. Görüleceği üzere zikredilen üç çalışmanın bulguları çalışmamızın bulguları ile örtüşmektedir.

Çalışmamızda veri analiz tekniklerinden en çok içerik analizi ($f=10$) tekniğinin kullanıldığı, pek çok çalışmada ($f=15$) ise veri analiz tekniğinin belirtilmediği görülmüştür. Dincel de (2023, s. 117) yapmış olduğu çalışmada veri analiz tekniği olarak en çok içerik analizinin ($f=43$) kullanıldığını göstermiştir. Önder ve Ateş (2023, s. 38) yapmış oldukları çalışmada veri analiz tekniklerinden en çok betimsel analiz ($f=9$) tekniğinin kullanıldığını belirtmişlerdir. Önder ve Ateş’in çalışmasına göre nitel araştırma

yöntemlerinden içerik analizinin kullanılma sayısı 7'dir. Görüleceği üzere hem bu çalışmada hem de zikredilen çalışmalarda içerik analizi tekniğinin kayda değer bir kullanım oranı vardır.

Çalışmamız kapsamında incelenen makale ve lisansüstü tezlerin başlıklarında anahtar kavramlar olarak en çok ($f=14$) “değerler eğitimi / değer eğitimi / değerler öğretimi / kültür aktarımı” kavramlarının kullanıldığı görülmüştür.

Çalışmamız kapsamında hazırlanan 18 makalenin 2'si İngilizce, diğerleri Türkçe hazırlanmıştır.

Araştırmanın sonuçlarından yola çıkarak şöyle önerilerde bulunulabilir:

- 1- Hazırlanan lisansüstü tezlerin tamamı yüksek lisans tezidir. Dolayısıyla mezkûr konuyla alakalı doktora tezleri de hazırlanabilir.
- 2- Çalışmaların büyük çoğunluğu nitel yöntemlerle hazırlanmıştır. Dolayısıyla mezkûr konuyla alakalı nicel ve karma yöntemlerle hazırlanmış çalışmalar da yapılabilir.
- 3- Çalışmalarda örneklem/çalışma grubu olarak genellikle “*Türkçe öğretim setleri*” tercih edilmiştir. Dolayısıyla bundan sonra yapılacak çalışmalarda örneklem/çalışma grubu olarak daha farklı seçenekler değerlendirilebilir.
- 4- Çalışmalarda veri toplama aracı olarak genellikle “*doküman*” aracı tercih edilmiştir. Dolayısıyla bundan sonra yapılacak çalışmalarda daha farklı veri toplama araçları tercih edilebilir.
- 5- Bu çalışmada da bundan önce yapılan pek çok çalışmada da (Biçer, 2017; Dincel, 2023; Özgen ve Maden, 2024 vb.) lisansüstü tezler ve makaleler üzerine yoğunlaşmıştır. Dolayısıyla bundan sonra yapılacak araştırmalarda kitap/kitap bölümü, tebliğ vb. çalışma türleri üzerine yoğunlaşılabilir.

Kaynakça

- Bağcı Ayrancı, B. (2019). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı alanında yapılan lisansüstü tezlerin analizi ve değerlendirilmesi. *Söylem Filoloji Dergisi*, 4(2), 446-454. <https://doi.org/10.29110/soylemdergi.595246>
- Demirel, A. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarım araçları: Makale ve tezler üzerine bir inceleme. *Ases IV. Sosyal Bilimler Konferansı*. Eskişehir. <https://asescongress.com//e-katalog.html>
- Dincel, Ö. (2023). Türkçe öğretiminde değerler eğitimi temalı araştırma makaleleri: bir içerik analizi çalışması. *Asya Studies-Academic Social Studies / Akademik Sosyal Araştırmalar*, 7(24), 109-120. <https://doi.org/10.31455/asya.1278960>

- Elbir, B. ve Aka, F. N. (2015). Yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımına yönelik yapılan çalışmaların değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 10(12), 371-386. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8425>
- Elbir, B. ve Bağcı, C. (2013). Değerler eğitimi üzerine yapılmış lisansüstü düzeyindeki çalışmaların değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 8(1), 1321-1333. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.4250>
- Gözler, A. vd. (2020). Değerler eğitimi kapsamında hazırlanan bilimsel çalışmaların farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (AEÜSBED)*, 6(1), 224-241. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.677048>
- Kardaş, M. N. ve Cemal, S. (2017). Değerler eğitimi ve Türkçe öğretiminde değer eğitimi üzerine yapılan araştırmalara ilişkin kaynakça denemesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16), 383-412.
- Kemiksiz, Ö. (2019). "Metin" merkezli değerler eğitimi çalışmaları: lisansüstü tezler örneği. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 7(18), 382-411. <https://doi.org/10.33692/avrasyad.595674>
- Önder, S. ve Ateş, T. (2023). Türkiye’de yabancı dil öğretiminde değerler eğitimi konusunda yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *International Journal of English for Specific Purposes (JOINESP)*, 1(1), 29-43.
- Özgen, A. ve Maden, A. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında kültür aktarımı konulu araştırmaların eğilimleri: bir içerik analizi. *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 9(1), 107-128. DOI: 10.17932/IAU.TOMER.2016.019/tomer_v09i104
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250. <https://doi.org/10.33400/kuje.843306>

EXTENDED SUMMARY